

رویکردهای نوین در مدیریت ورزشی
دوره ۳، شماره ۱۱، زمستان ۱۳۹۴
ص ص : ۴۷-۵۶

بررسی وضعیت درس تربیت بدنی دوره اول ابتدایی با استفاده از ماتریس SWOT

بهاره کاتوزیان^۱ - زهرا سادات میرزازاده^{۲*} - مرتضی عظیم‌زاده^۳ - محمد کشتی‌دار^۴

۱. کارشناس ارشد مدیریت راهبردی سازمان‌های ورزشی، دانشگاه فردوسی مشهد، مشهد، ایران ۲. استادیار گروه مدیریت ورزشی، دانشکده علوم ورزشی، دانشگاه فردوسی مشهد، مشهد، ایران ۳. دانشیار گروه مدیریت ورزشی، دانشکده علوم ورزشی، دانشگاه بیرجند، بیرجند، ایران

(تاریخ دریافت: ۱۱ / ۰۵ / ۱۳۹۴ ، تاریخ تصویب: ۱۱ / ۰۵ / ۱۳۹۴)

چکیده

هدف از این پژوهش، بررسی وضعیت درس تربیت بدنی دوره اول ابتدایی مدارس ایران بود. جامعه آماری عبارت بود از ۷۶ نفر، مشتمل بر معاونان تربیت بدنی ادارات کل استان‌ها و کارشناسان و مسئولان برنامه‌ریزی درسی حوزه ستادی. ابزار جمع‌آوری داده‌ها شامل مصاحبه، پرسشنامه باز و پرسشنامه بسته پنج‌گزینه‌ای لیکرت بود که در دو قسمت عوامل داخلی و عوامل خارجی در بین جامعه آماری توزیع شد. روایی پرسشنامه توسط چند تن از استادان و صاحب‌نظران و پایابی آن در پرسشنامه محیط داخلی با روش آلفای کرونباخ ۰/۷۵۲ و در پرسشنامه محیط خارجی ۰/۱۹ تأیید شد. داده‌های پژوهش با استفاده از آمار توصیفی و آزمون‌های تکنومنه‌ای و تحلیل عاملی تجزیه و تحلیل شد. پس از تجزیه و تحلیل محیط داخلی و خارجی و تشکیل ماتریس ارزیابی، محرز شد که تربیت بدنی دوره اول ابتدایی مدارس ایران در موقعیت راهبردی ST قرار دارد، در نتیجه باید از راهبردهای رقابتی استفاده کرد. پیشنهاد می‌شود مدیران و برنامه‌ریزان تربیت بدنی با نگاهی عمیق‌تر به نقاط قوت به دست آمده در این پژوهش، موجب نزدیکتر شدن دانش‌آموزان به رویکرد درس تربیت بدنی در این دوره (کسب و حفظ سلامتی) شوند.

واژه‌های کلیدی

درس تربیت بدنی، دوره اول ابتدایی، ماتریس SWOT، مدارس ایران، نیروهای ستادی.

مقدمه

دارند جدات پذیری علم مدیریت از علم برنامه ریزی است. حال که قرار است در مسیر رسیدن به چشم انداز ۲۰ ساله توسعه کشور گام برداشته شود، برنامه ریزی راهبردی به عنوان یک ضرورت مطرح است و باید در سرلوحه کار قرار گیرد. بر این مبنای شناسایی موقعیت و جایگاه فعلی و اهدافی که باید بدان دست یافت، اهمیت خاصی دارد (۱۸). اسناد بالادستی که پشتونه های قوی برای برنامه ریزی و فعالیت در حوزه تربیت بدنی و ورزش آموزش و پرورش محسوب می شوند، به قرار و شرح زیرند:

- ❖ تربیت بدنی و ورزش در قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، که در اصل سوم به آموزش پرورش و تربیت بدنی اشاره و تأکید شده است.
- ❖ سلامت و تندرستی در سند چشم انداز ۱۴۰۴ جمهوری اسلامی ایران، که در آن برخورداری جامعه ایرانی از سلامت و... مورد تأکید قرار گرفته است.
- ❖ تربیت بدنی و ورزش در برنامه پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران، که در موارد ۹، ۱۳، ۱۷ و ۱۹ مورد تأکید قرار گرفته است.
- ❖ تربیت بدنی و ورزش در سند تحول بنیادین وزارت آموزش و پرورش (۳).

همگام با سیاست های کلان ورزش کشور و نیز اهداف مدنظر وزارت آموزش و پرورش در چارچوب سند چشم انداز جمهوری اسلامی ایران در افق ۱۴۰۴ و همچنین اهداف سند تحول بنیادین آموزش و پرورش، به تبع فعالیت های ورزشی مدارس ابتدایی کشور نیز تحت تأثیر تغییرات اساسی قرار می گیرد که در این پژوهش با بررسی وضعیت داخلی و خارجی درس تربیت بدنی دوره اول ابتدایی در قالب تحلیل ماتریس SWOT و با شاخص های اهداف کمی و کیفی سعی شده با رویکرد علمی فرهنگی و مدیریت راهبردی به آن پرداخته شود.

تریبیت بدنی، فرایندی آموزشی است که در آن از فعالیت جسمانی به عنوان راهی برای کمک به دانش آموز به منظور کسب مهارت، آمادگی، دانش و نگرش مثبت در راستای رشد مطلوب، کسب سلامت عمومی و به حداکثر رساندن فرصت ها برای اجرای فعالیت بدنی استفاده می شود (۸).

نتایج تحقیقات انجام گرفته در مورد نقش حرکت و فعالیت بدنی در رشد یکپارچه انسان نشان می دهد که استفاده صحیح از برنامه حرکتی و ورزش مناسب با ویژگی های ساختاری و روان شناختی انسان، به ویژه در دوران کودکی و نوجوانی، ضمن تأمین سلامت جسم و روان، فرد را برای زندگی در محیط اجتماعی آماده می سازد (۴). بر این پایه و با عنایت به نقش و اهمیت سازنده ورزش در حفظ، بهداشت و ارتقای سطح سلامت جامعه، لازم است با برنامه ریزی اصولی و منطقی و مبتنی بر نیازهای آموزش و پرورش و رویکردهای تربیت بدنی و ورزش در مسیر دستیابی به چشم انداز توسعه کشور در بخش تربیت بدنی و ورزش مدارس همگام با سایر دستگاه های اجرایی گام برداشت. هر گاه صحبت از توسعه به میان می آید، به ناچار باید از مدیریت و برنامه ریزی صحبت به میان آورده شود. به ویژه در اموری که خود موجب توسعه امور دیگر بوده و بستر خوبی را در این زمینه فراهم می آورد؛ از جمله این امور می توان به ورزش و تربیت بدنی مدارس اشاره کرد که تحقیقات و تجربیات موجود حاکی از آن است که تربیت بدنی می تواند موجب آمادگی بدنی، تندرستی، سلامتی عاطفی و اجتماعی، اخلاقی و معنوی ذهنی و عقلانی دانش آموزان ابتدایی شود (۱۵) و تأثیرات مثبت روی سایر شاخص های اجتماعی مانند درمان، بهداشت، شادابی و نشاط و اقتصاد و غیره داشته باشد. اما امروزه، آنچه اهل فن بدان اتفاق آرا

(۲۱، ۲۴). ولی هر کدام از تحقیقات انجام‌گرفته در زمینه ورزش مدارس بیشتر به بررسی و رفع مشکلات کنونی مدرسه پرداخته یا نگاه کلی به تربیت بدنی وزارت آموزش و پرورش داشته‌اند، درحالی‌که در پژوهش حاضر سعی شده است تا با توجه به تحلیل محیطی فرصت‌ها، تهدیدها و نقاط قوت و ضعف درس تربیت بدنی خاص دوره اول ابتدایی با توجه به جایگاه کنونی آن بررسی شود تا بتوان به نظام ورزش کشور که از دوره اول ابتدایی (سه پایه اول دبستان) به صورت رسمی شکل می‌گیرد، کمک کرد.

روش تحقیق

این تحقیق از نوع کاربردی بوده و با روش تحلیلی، توصیفی انجام گرفته است. برای انجام این پژوهش علاوه‌بر شیوه‌های کمی از شیوه‌های کیفی مصاحبه با صاحب‌نظران هم استفاده شد تا برای تهیه پرسشنامه‌باز اطلاعات جامع‌تری به دست آید. در مرحله بعد، محقق پس از جمع‌آوری اطلاعات از طریق پرسشنامه‌باز و مصاحبه و همچنین مرور ادبیات و پیشینه تحقیق، به تهیه پرسشنامه‌بسته در طیف پنج‌ارزشی لیکرت اقدام کرد. محتوای پرسشنامه حاوی دو قسمت محیط داخلی با ۲۲ سؤال و محیط خارجی با ۱۶ سؤال بود که در محیط داخلی عوامل نیروی انسانی، محتوای آموزشی، ارزشیابی، هدف، اینمی تجهیزات و فضای و در محیط خارجی عوامل فرهنگی- اجتماعی، اقتصادی، سیاسی، فناوری و قانونی بررسی شد که پس از تأیید روایی توسط استادان و متخصصان، پایایی آن در پرسشنامه محیط داخلی از طریق آلفای کرونباخ با ضریب پایایی ۰/۷۵۲ و در پرسشنامه محیط خارجی ۰/۷۱۹ تأیید شد و در میان جامعه آماری تحقیق که عبارت بودند از ۷۶ نفر مشتمل بر کلیه معاونان تربیت بدنی اداره کل استان‌ها و

در زمینه تربیت بدنی مدارس تحقیقات زیادی انجام گرفته است. بابویی در سال ۱۳۹۲ به تدوین برنامه راهبردی تربیت بدنی و فعالیت‌های ورزشی وزارت آموزش و پژوهش پرداخت. این محقق با بررسی فعالیت‌های ورزشی این وزارت را در منطقه راهبردی (WT) نشان داد (۳). همتی‌نژاد (۱۳۸۲) در پژوهشی با عنوان «نیازسنجی درس تربیت بدنی و ورزش در دوره دبیرستان»، به این نتیجه رسید که اولویت هدف‌های اصلی تربیت بدنی ارتقای سلامت و آمادگی جسمانی است (۱۹).

رمضانی‌نژاد (۱۳۸۲) به بررسی مشکلات مدیریت کلاس‌های تربیت بدنی و نیازهای ورزش مدارس متوسطه ایران پرداخت و نتایج نشان داد مشکلات مربوط به سایر عوامل آموزشی، شایع‌تر از مشکلات مربوط به رفتار شاگردان است (۱۰). «بررسی عوامل تأثیرگذار بر کیفیت‌بخشی درس تربیت بدنی در مدارس متوسطه از دیدگاه معلمان ورزش» عنوان تحقیق شعبانی بهار (۱۳۸۷) است.

نتایج تحقیق بیانگر آن است که از دیدگاه معلمان تربیت بدنی عوامل اهداف آموزشی، برنامه آموزشی، محتوای آموزشی و شیوه تدریس در حد زیادی بر کیفیت‌بخشی درس تربیت بدنی اثرگذارند (۱۲). از جمله تحقیقات انجام‌گرفته در دیگر کشورها می‌توان به تحقیقات زیر اشاره کرد: موهد^۱ و همکاران (۲۰۱۵) در پژوهش خود به مشخص کردن اثربخشی آموزش برای معلمان تربیت بدنی پرداختند (۲۳)، بررسی دری^۲ و همکاران (۲۰۱۲) در زمینه اینکه معلمان تربیت بدنی یونان در مورد نیازهای تربیت بدنی دانش‌آموزان چه می‌دانند و پژوهش تی سانکاریدو^۳ (۲۰۱۲) در مورد تربیت معلمان تربیت بدنی برای آموزش تربیت بدنی

1 . Mohd

2 . Derri

3 . Tsangaidou

نتایج و یافته های تحقیق

(الف) ماتریس عوامل داخلی: مهمترین نقاط قوت و ضعف درس تربیت بدنی دوره اول ابتدایی مدارس ایران با استفاده از آزمون تکنومنهای مشخص و با استفاده از تحلیل عاملی اولویت بندی شد که به ترتیب اولویت در جدول ۱ نمایش داده شده است. جدول ۱ علاوه بر موارد بالا نمره به دست آمده در ماتریس عوامل داخلی را نیز بیان می کند.

کارشناسان و مسئولان تربیت بدنی و فعالیت های ورزشی حوزه ستادی وزارت آموزش و پرورش، توزیع شد. در این پژوهش از آزمون های تکنومنهای برای شناسایی قوت ها و ضعف ها (محیط داخلی) و فرصت ها و تهدید ها (محیط خارجی)، از تحلیل عاملی برای اولویت بندی عوامل محیط داخلی و خارجی و تحلیل ماتریس عوامل داخلی و خارجی استفاده شد.

جدول ۱. نقاط قوت و ضعف به ترتیب اولویت و نمره به دست آمده از ماتریس عوامل داخلی

نمره	وزن	ضریب اهمیت	قوت
۰/۶۷۱	۰/۰۶۵	۳/۲۱	انگیزه دانش آموزان در این سن برای ورزش و فعالیت در این ساعت
۰/۱۶۱	۰/۰۲۶	۳/۷۰	برگزاری متوالی دو ساعت ۴۵ دقیقه ای درس تربیت بدنی در یک روز
۰/۱۳۲	۰/۰۴۷	۲/۷۹	افزایش سطح سواد معلمان تربیت بدنی
۰/۱۲۲	۰/۰۴۶	۲/۵۶	وجود کتاب راهنمای معلم
نمره	وزن	ضریب اهمیت	ضعف
۰/۱۶۷	۰/۰۴۴	۲/۵۷	آگاهی مسئولان تربیت بدنی از رویکرد تربیت بدنی در این دوره
۰/۱۱۰	۰/۰۴۱	۲/۴۸	آگاهی معلمان تربیت بدنی این دوره از شرح شغل
۰/۰۶۷	۰/۰۳۸	۲/۳۰	آگاهی مدیران و مسئولان تربیت بدنی از وجود برنامه درسی در این دوره
۰/۰۶۶	۰/۰۳۸	۲/۲۵	ارزشیابی حرکات بنیادین و آمادگی جسمانی دانش آموزان برای ثبت نام درس
۰/۰۷۶	۰/۰۳۶	۲/۱۱	وجود برنامه تربیت بدنی در دوره پیش دستانی
۰/۰۷۳	۰/۰۳۵	۲/۰۷	کتاب کار دانش آموزان در رابطه با درس تربیت بدنی
۰/۰۷۳	۰/۰۳۵	۲/۰۷	ایمنی فضاهای مورد استفاده در ساعات تربیت بدنی مدارس
۰/۰۶۸	۰/۰۳۴	۲/۰۰	استفاده از وسایل کمک آموزشی و معلم ساخته مخصوص این دوره در کلاس
۰/۰۶۸	۰/۰۳۴	۲/۰۰	تدریس سلیقه ای درس تربیت بدنی بدون نظر گرفتن اهداف این دوره توسط معلم
۰/۰۶۸	۰/۰۳۴	۲/۰۰	استفاده از دفتر کار
۰/۰۶۳	۰/۰۳۳	۱/۹۳	دسترسی به کتاب راهنمای معلم برای تمام معلمان
۰/۰۶۱	۰/۰۳۲	۱/۸۹	برگزاری دوره های آموزشی در کشور و... برای آشنایی بیشتر معلمان، مدیران، کارشناسان و مسئولان با برنامه درسی این دوره (دوره کیفیت بخشی).
۰/۰۶۱	۱/۰۳۲	۱/۸۹	فرم ارزشیابی معلم تربیت بدنی مخصوص این دوره
۰/۰۶۷	۰/۰۳۱	۱/۸۲	استقبال معلمان با تجربه برای تدریس این دوره
۰/۱۳۳	۰/۰۴۴	۲/۵۷	همیت درس تربیت بدنی این دوره نسبت به سایر دروس از دیدگاه مسئولان، مدیران و دیگر معلمان تربیت بدنی
۰/۱۰۱	۰/۰۴۳	۲/۵۴	تأثیر کوچک شدن فضاهای ورزشی بر درس تربیت بدنی
۰/۰۱۱	۰/۰۴۱	۲/۴۸	آگاهی معلمان از وسایل و تجهیزات ورزشی مناسب این دوره
۰/۰۵۷	۰/۰۳۱	۲/۸۲	کمیابی معلمان از وسایل و تجهیزات ورزشی مناسب این دوره
۲/۹۵۹	۱	جمع	دانش آموزان این دوره

با توجه به نمره به دست آمده از این ماتریس که بین ۲/۵۰ و ۴ است، می‌توان نتیجه گرفت درس تربیت بدنی دوره اول ابتدایی مدارس ایران در محیط داخلی در منطقه قدرت قرار گرفته است.

ب) ماتریس عوامل خارجی: مهمترین فرصت‌ها و تهدیدهای درس تربیت بدنی دوره اول ابتدایی مدارس ایران با استفاده از آزمون تکنومونهای مشخص و با استفاده از تحلیل عاملی اولویت‌بندی شد که به ترتیب اولویت در جدول ۲ نمایش داده شده است.

همان‌طور که جدول ۱ نشان می‌دهد از دیدگاه پاسخ‌دهندگان و از بین کلیه گویه‌های مطرح شده در محیط داخلی، اولین اولویت نقاط قوت، انگیزه دانش‌آموزان در این سن به تحرک و اولین اولویت در نقاط ضعف عدم آگاهی مستوان مسؤولان تربیت بدنی از رویکرد درس تربیت بدنی در این دوره، است. رویکرد درس تربیت بدنی در این دوره کسب و حفظ سلامتی است که با توجه به انگیزه دانش‌آموزان به فعالیت می‌توان کل جامعه را به سمت این رویکرد سوق داد.

جدول ۲. نمایش فرصت‌ها و تهدیدها به ترتیب اولویت و نمره به دست آمده از ماتریس عوامل خارجی

فرصت	نمره	وزن	ضریب
نگرش جامعه به ورزش به عنوان یک عامل سازنده (روانی، اجتماعی، فرهنگی و تربیتی)	۰/۰۵۷	۰/۰۵۱	۱/۱۱
تأثیر رسانه‌های گروهی بر ذهنیت دانش‌آموزان از تربیت بدنی این دوره	۰/۰۶۰	۰/۰۵۶	۱/۰۷
تربیت نیروی انسانی جهت‌دار توسط دانشکده‌های تربیت بدنی (علم، مری)	۰/۰۵۹	۰/۰۵۷	۱/۰۴
تهدید	نمره	وزن	ضریب
مشارکت انجمن و اولیای مدرسه با تربیت بدنی	۰/۱۴۷	۰/۰۴۷	۱/۹۳
جایگزینی بازی‌های کامپیوتری به جای تحرک و فعالیت در بین دانش‌آموزان	۰/۱۴۱	۰/۰۷۳	۱/۹۳
افزایش تورم و تأثیر آن بر بودجه تربیت بدنی وزارت آموزش و پرورش	۰/۱۲۶	۰/۰۶۷	۱/۸۹
تقدیم اقدامات سلیقه‌ای بر اجرای برنامه‌های راهبردی بین برخی از مدیران	۰/۱۴۶	۰/۰۷۷	۱/۸۹
قیمت وسائل و تجهیزات ورزشی	۰/۱۴۸	۰/۰۷۸	۱/۸۹
انگیزه افراد تحصیل کرده برای اشتغال در این دوره	۰/۰۱۱	۰/۰۶۵	۱/۶۸
آگاهی والدین از اهداف تربیت بدنی در این دوره	۰/۰۹۴	۰/۰۶۴	۱/۴۶
جمعیت رو به رشد و تأثیر آن بر افزایش تعداد دانش‌آموزان در کلاس درس	۰/۰۵۶	۰/۰۴۴	۱/۳۲
استخدام دانش‌آموختگان تربیت بدنی با گرایش‌های تخصصی (مدیریت، آسیب‌شناسی و...) در مقطع ابتدایی	۰/۰۴۰	۰/۰۳۱	۱/۳۲
آگاهی مدیران و مسئولان غیر تربیت بدنی از اهداف درس تربیت بدنی در این دوره	۰/۰۵۷	۰/۰۴۴	۱/۳۰
حمایت حقوقی مکلف معلمان تربیت بدنی از طرف دولت با توجه به آسیب‌زا بودن ماهیت درس	۰/۰۶۶	۰/۰۵۴	۱/۲۲
نگرش مثبت عموم مردم به مسابقات و نتیجه‌گیرانی	۰/۰۵۲	۰/۰۰۴۳	۱/۲۱
تأثیر زندگی ماشینی و غیرفعال مردم جامعه بر تحرک و فعالیت بدنی دانش‌آموزان	۰/۰۶۲	۰/۰۵۳	۱/۱۸
جمع	۱/۵۵۱	۱	

اولویت اول تهدیدها، عدم مشارکت انجمن و اولیای مدرسه با این درس است. با توجه به نمره به دست آمده از این ماتریس که بین ۲/۵۰ و ۱ است، می‌توان نتیجه گرفت درس تربیت بدنی دوره اول ابتدایی مدارس ایران در محیط خارجی در منطقه تهدیدها قرار گرفته است.

همان‌طور که جدول ۲ نشان می‌دهد می‌توان گفت که در بین گویه‌های مطرح شده در محیط خارجی ۳ فرصت و ۱۳ تهدید از نظر پاسخ‌دهندگان برای درس تربیت بدنی در این دوره شناسایی شده است که اولویت اول فرصت‌ها، نگرش جامعه به ورزش به عنوان یک عامل سازنده و

کسب و حفظ سلامتی است، رسید و در آینده جامعه‌ای سالم‌تر متشکل از دانش‌آموزان کنونی را شاهد بود. با توجه به قرار گرفتن درس تربیت بدنی در منطقه ST در این پژوهش و به دست آمدن نتایج ملموس‌تر، در ادامه به بخش‌بندی کلی‌تر نقاط قوت و تهدیدها و مقایسه تحقیقات پیشین با نتایج به دست آمده می‌پردازیم.

چهار عامل به دست آمده در قسمت نقاط قوت را می‌توان به دو بخش کلی زیر بخش‌بندی کرد:

(الف) محتوای آموزشی شامل ۱. وجود کتاب راهنمای معلم و ۲. برگزاری متوالی دو ساعت تربیت بدنی در یک روز.

(ب) نیروی انسانی شامل ۱. افزایش سطح سواد معلمان تربیت بدنی و ۲. انگیزه دانش‌آموزان برای فعالیت در این ساعت.

در قسمت الف-۱: کتاب راهنمای معلم در درس تربیت بدنی پیرو برنامه درسی در سال ۱۳۸۹ برای اولین بار در درس تربیت بدنی این دوره تدوین شد. کشکر (۱۳۹۲) به ارزیابی کتاب پرداخته و لزوم کتاب را برای درس تربیت بدنی تصدیق می‌کند (۱۴). علاوه بر این، دری (۲۰۱۲) در پژوهش خود وجود کتاب را در یونان موجب شناخت بیشتر معلمان از اهداف تربیت بدنی می‌داند (۲۱). دادلی^۳، اوکلی و همکاران (۲۰۱۱) در مورد وجود کتاب به نتایج مشابهی رسیدند (۲۲).

الف-۲: برگزاری متوالی دو ساعت پیاپی از یک درس در مقطع ابتدایی در برنامه درس ملی (۱۳۹۱) مجاز نیست (۴)، در حالی که در این پژوهش جزء نقاط قوت تلقی شده است. شاید ناآگاهی پاسخ‌دهندگان از برنامه درسی ملی به طور کامل یا عدم آگاهی قانونگذاران برنامه درسی از ماهیت درس تربیت بدنی موجب بروز این تضاد شده است.

بحث و نتیجه‌گیری

با توجه به نمره به دست آمده از ماتریس عوامل داخلی و ماتریس عوامل خارجی، منطقه راهبرد به دست آمده برای این درس، منطقه ST است.

منطقه تهاجمی	منطقه محافظه‌کارانه
WO	SO
منطقه تدافعی	منطقه رقابتی ST

شکل ۱. نمایش منطقه استراتژیک درس تربیت بدنی دوره اول ابتدایی

سازمان‌هایی که راهبرد ST^۱ را به اجرا در می‌آورند، حالت رقابتی به خود می‌گیرند و هدف آنها استفاده از نقاط قوت و پرهیز از تهدیدهای خارجی است (۲۰). این سازمان که دارای نقاط قدرت داخلی است، با تهدیدهایی در محیط خارجی روبروست و در موضع به نسبت خوبی قرار دارد، در واقع هدف چنین سازمانی استفاده از نقاط قوت برای مقابله با تهدیدهای خارجی است (۵). با نگاهی دقیق‌تر به نمره‌های به دست آمده در ماتریس ارزیابی داخلی و فاصله کم آن با نمره ۲/۵۰ که مشخص‌کننده مرز بین برتری قوت‌ها به ضعف‌هاست (شکل ۱)، می‌توان نتیجه گرفت که با کم‌توجهی و بی‌ برنامگی در این درس می‌توان به راحتی از منطقه راهبردی ST به WT^۲ نزول پیدا کرد. این در حالی است که با نگاهی عمیق‌تر به بخش‌بندی‌های نقاط قوت که شامل برنامه درسی و نیروی انسانی است و برنامه‌ریزی دقیق برای پرنگ شدن این بخش‌ها، می‌توان به تهدیدهای این درس فائق آمد و موجب نزدیک شدن هرچه بیشتر کل جامعه به رویکرد این درس که همانا

1 . Strength - Threat

2 . Weakness - Threat

اهداف درس باشد، می‌توان با تمهیداتی در جهت برطرف کردن عامل اول، کمرنگ کرد یا به نوعی دیگر این دو عامل را علت و معلول همدیگر تلقی کرد که برطرف کردن یکی موجب برطرف کردن دیگری خواهد شد.

الف- ۳: عدم آگاهی مسئولان و مدیران غیر تربیت بدنی از اهداف درس در این دوره که با پژوهش محمزمزاده (۱۳۹۲) و شعبانی بهار (۱۳۹۱) همخوانی ندارد (۱۶، ۱۲).

الف-۴: نگرش مثبت عموم مردم به مسابقات و نتیجه‌گرایی که با پژوهش حسینی (۱۳۹۲) همخوانی دارد (۶). نظر به تهدید شماره ۳ و ۴ و با توجه به تحقیقات ورزش حرفه‌ای که به چند نمونه آن اشاره شد، می‌توان توجه مسئولان به ورزش حرفه‌ای در دانشگاهها و هیأت‌ها را یکی از دلایل نگرش جامعه به سمت مسابقات دانست. شاید اگر مسئولان با توجه به اهمیت ورزش تربیتی و تأثیر آن بر ورزش حرفه‌ای توجه بیشتری به آن مبذول داشتند، نگرش جامعه هم تغییر می‌کرد.

الف- ۵: تأثیر زندگی ماشینی و غیرفعال جامعه بر حرکت و فعالیت بدنی دانشآموزان تهدیدی است که بیشتر از همه دانشآموزان این مقطع را بهدلیل وابستگی آنها به والدین خود در برمی‌گیرد.

الف- ۶: عدم انگیزه افراد تحصیل کرده برای اشتغال در این دوره با نتایج گزارش عملکرد معاونت تربیت بدنی و سلامت وزارت آموزش و پرورش (۱۳۹۳) همخوانی ندارد (۱۸). این ناهمخوانی را می‌توان به کلینگری معاونت تربیت بدنی به استخدام افراد نسبت داد، درحالی که مورد مطالعه این پژوهش استخدام خاص دوره اول ابتدایی بوده است.

ب- بخش اقتصادی شامل:

ب-۱: افزایش تورم و تأثیر آن بر بودجه تربیت بدنی وزارت آموزش و پرورش.

در بخش ب-۱: افزایش سواد معلمان با نتایج تحقیقات شعبانی بهار (۱۳۹۱) و غفرانی (۱۳۸۹) همخوانی دارد (۱۳، ۱۲) و با پژوهش‌های رضوی (۱۳۹۳) و سیف پناهی (۱۳۹۰) مغایر است (۱۱، ۹). این عدم همخوانی می‌تواند نشأت‌گرفته از تفاوت جامعه مورد بررسی محققان باشد. آموزش و پرورش با استخدام نیروهای جوان و متخصص در سال ۱۳۸۹ موجب پرنگ شدن این قوت در بخش تربیت بدنی این ارگان شده است.

ب- ۲: انگیزه بالای دانشآموزان در این سن برای تحرک و فعالیت بدنی با نتایج تحقیقات آزمون (۱۳۹۰) و بابوئی (۱۳۹۲) همخوانی دارد (۳، ۲). تحرک و فعالیت ماهیت درس تربیت بدنی است که مجریان آن دانشآموزان هستند. موازی بودن این دو عامل مهم، کمک قدرتمندی است در اجرای بهتر درس، توسط معلم. پس از دسته‌بندی نقاط قوت، نقاط تهدید برشمرده شده توسط پاسخ دهنده‌گان را با تحقیقات مشابه مقایسه کرده‌ایم تا به وسیله این تقسیم‌بندی‌ها به صورت منسجم‌تر بتوان با استفاده از قوت‌ها به تهدیدها فائق آمد و به نتایج مطلوب‌تری در درس تربیت بدنی این دوره دست یافت. تهدیدهای به‌دست‌آمده در این تحقیق را می‌توان با توجه به سطح کلان محیط به قسمت‌های: (الف) بخش فرهنگی اجتماعی با شش عامل؛ (ب) بخش اقتصادی با دو عامل؛ (ج) بخش سیاسی با سه عامل؛ (د) بخش قانونی با یک عامل و در نهایت (و) بخش فناوری با یک عامل، که در مجموع شامل سیزده عامل می‌شود، تقسیم‌بندی کرد.

الف) بخش فرهنگی- اجتماعی شامل:

الف- ۱: ناآگاهی والدین از اهداف درس تربیت بدنی در این دوره که با تحقیقات آزمون (۱۳۹۲) و بابوئی (۱۳۹۲) هم راستاست (۲، ۳).

الف- ۲: عدم مشارکت انجمن و اولیای مدرسه در این درس را که ممکن است نشأت‌گرفته از ناآگاهی آنان از

د- بخش قانونی شامل:

۱- حمایت حقوقی ناکافی معلمان تربیت بدنی از طرف دولت با توجه به آسیب‌زا بودن ماهیت درس که با نتایج بهدست آمده در گزارش عملکرد معاونت تربیت بدنی و سلامت وزارت آموزش و پرورش (۱۳۹۳) همخوانی دارد (۱۸). نظر به این نبودن بسیاری از فضاهای استفاده شده در ساعات تربیت بدنی و ناکافی بودن حمایت قانونی معلم تربیت بدنی در صورت بروز حادثه، معلم انگیزه‌ای برای فعالیت بهینه نخواهد داشت و این خود موجب بروز مشکلات دیگری برای درس خواهد شد.

و- بخش فناوری شامل:

۱- جایگزینی بازی‌های کامپیوترا برای تحرک و فعالیت تهدیدی است که در بخش فناوری قرار می‌گیرد، که با نتایج تحقیق رشید لمیر (۱۳۹۲) همخوانی دارد (۷). امروزه با دنیای مجازی و جذابیت آن نمی‌توان مقابله کرد و اگر این تهدید به درستی هدایت نشود، می‌تواند به طور جدی موجب گرایش جامعه به عدم تحرک شود. از آنجا که تربیت بدنی و ورزش، یکی از قوی‌ترین نهادهای تأثیرگذار در فرهنگ ملت‌ها محسوب می‌شود، می‌توان با گسترش فعالیت‌های تربیت بدنی در مدارس سطح توانایی‌های جسمانی، روحی و قوای عقلاتی دانش‌آموزان را افزایش و تنفس‌های روانی و ناراحتی‌های جسمانی را کاهش داد. درس تربیت بدنی از نظر ضوابط آموزشی تقریباً مشابه سایر دروس است، اما در عمل از نظر ارزش و اهمیت مساوی با سایر دروس نیست (۸).

یکی از دلایل پایین بودن ارزش این رشته، اجرا نشدن برنامه درسی مصوب شورای عالی آموزش و پرورش است. متأسفانه با وجود برنامه درسی تربیت بدنی در این مقطع، اجرای آن همواره با دشواری‌های زیادی مواجه بوده است که تعدادی از ضعف‌ها و تهدیدهای برشمرده شده در این پژوهش مبین آن است، مانند ناآگاهی مسئولان تربیت

ب-۲: افزایش قیمت وسائل و تجهیزات ورزشی که با تحقیقات رشید لمیر (۱۳۹۲) و شعبانی بهار (۱۳۹۱) همخوانی دارد (۱۲،۷). در حقیقت عوامل اقتصادی بخشی از محیط کلان است که تربیت بدنی را در بیشتر جوامع تحت تأثیر قرار می‌دهد.

ج- بخش سیاسی شامل:

۱- تقدم اقدامات سلیقه‌ای بر اجرای برنامه‌های راهبردی بین برخی مدیران که با نتایج محمزماده (۱۳۹۲) و حسینی (۱۳۹۲) همخوانی دارد (۱۶،۶). همراستایی این تحقیقات در جوامع مختلف تأییدکننده این مطلب است که عملکرد سلیقه‌ای مدیران رابطه‌ای با سازمان آنها ندارد و مدیران در هر سازمانی چه خرد و چه کلان می‌توانند به راحتی از اعمال قانون صرف نظر کرده و سلیقه‌ای عمل کنند.

ج-۲: جمعیت رو به رشد و افزایش تعداد دانش‌آموزان در کلاس جزء تقسیم‌بندی سیاسی این پژوهش است. با توجه به سیاست‌های افزایش جمعیت که از طرف دولتمردان تدبیر شده است و با توجه به این نبودن فضاهای مورد استفاده در ساعات تربیت بدنی، افزایش تعداد دانش‌آموزان در کلاس جزء تهدیدهای جدی برای این درس تلقی می‌شود.

ج- ۳: استخدام دانش‌آموختگان تربیت بدنی با گرایش‌های تخصصی (مدیریت، آسیب‌شناسی و...). با در نظر گرفتن سن دانش‌آموزان و اهداف درس در این دوره که شامل آموزش حرکات پایه، آمادگی جسمانی و... می‌شود، پیشنهاد می‌شود از دانش‌آموختگان تربیت بدنی با گرایش عمومی استفاده شود تا از دروس روان‌شناسی بیشتری بهره برد و در کلاس تعامل بهتری با دانش‌آموزان این سن داشته باشند.

روش‌های تدریس، ارزشیابی، نیروی انسانی، فضا و امکانات، گروه‌بندی دانش‌آموزان و زمان (۱). در نتیجه اجرای برنامه درسی تصویب شده در شورای عالی آموزش و پرورش در سطح کل کشور، با توجه به مؤلفه‌های آن که جزء قوت‌های درس محسوب می‌شوند، می‌تواند ما را در اجرای راهبرد به دست آمده در این پژوهش که همانا استفاده از نقاط قوت برای فائق آمدن به تهدیدهای است، کمک شایانی کند.

بدنی و غیر تربیت بدنی از وجود برنامه درسی و رویکرد آن، تقدم اقدامات سلیقه‌ای برخی مدیران و اجرای طرح‌های پیشنهادی بدون توجه به برنامه درسی. نگاه کلی به قوت‌ها ما را به دو قسمت محتواز آموزشی و نیروی انسانی متوجه می‌کند که جزیی از عناصر بیان شده در برنامه درسی است. شاید معروف‌ترین برداشت ارائه شده از عناصر برنامه درسی، برنامه درسی را با ۹ عنصر بیان می‌کند که عبارت‌اند از: اهداف، محتوا،

منابع و مأخذ

۱. ابراهیم کافوری، کیمیا؛ ملکی، حسن و خسروی بابادی، علی‌اکبر (۱۳۹۴). "بررسی نقش عناصر برنامه درسی کلان در افت تحصیلی درس ریاضی سال اول دوره متوسطه از دیدگاه شرکای برنامه درسی". پژوهش در برنامه‌ریزی درسی، ش ۱۷، ص ۵۰-۶۲.
۲. آزمون، جواد؛ مظفری، سید امیر احمد و هادوی، سیده فریده (۱۳۹۰). "مقایسه ادراکات دانش‌آموزان دوره‌های مختلف تحصیلی ایران از تربیت بدنی و ورزش مدرسه‌ای". مجله المپیک، ش ۵۴، ص ۱۲۸ - ۱۰۹.
۳. بابوئی، حسین (۱۳۹۲). "تدوین برنامه استراتژیک تربیت بدنی و فعالیت‌های ورزشی وزارت آموزش و پرورش". پایان‌نامه کارشناسی‌ارشد، دانشگاه پرديس بين‌الملل کيش، ص ۱-۱۳۲.
۴. پورشکوری شارمی، فاطمه و موحدی، احمد رضا (۱۳۹۰). "تأثیر بازی‌های کودکانه و مدرن بر رشد دانش‌آموزان دختر اول ابتدایی". نشریه رشد و یادگیری حرکتی - ورزشی، ش ۷، ص ۱۶۴-۱۴۷.
۵. چیتساززاده، محمدعلی (۱۳۹۲). "به کارگیری مدل تصمیم‌گیری چندهدفه برای بهینه‌سازی زمان، هزینه، کیفیت با در نظر گرفتن عامل محیط زیست در پروژه‌های شهری با رویکرد فازی". پایان‌نامه کارشناسی‌ارشد، دانشکده علوم اداری اقتصادی، دانشگاه فردوسی مشهد، ص ۱-۱۳۶.
۶. حسینی، سید شاهو؛ حمیدی، مهرزاد؛ قربانیان، رجب و سجادی، سید ناصرالله (۱۳۹۲). "شناسایی قوت‌ها، ضعف‌ها، فرصت‌ها و تهدیدهای استعدادیابی در ورزش قهرمانی جمهوری اسلامی ایران و تنگناها و چالش‌های فراوری آن". نشریه مدیریت ورزشی، ش ۱۷، ص ۵۴-۲۹.
۷. رشید لمیر، امین؛ دهقان قهفرخی، امین و رشید لمیر، امیر. (۱۳۹۲). "تدوین برنامه راهبردی اداره کل ورزش جوانان استان خراسان رضوی در حوزه ورزش و تربیت بدنی". نشریه مدیریت ورزشی، ش ۴، ص ۱۹۸-۱۷۹.
۸. رضوی، محمدحسین؛ روحانی، زهرا و قنبری فیروزآبادی، علیرضا (۱۳۹۳). "تحلیلی بر عوامل مؤثر در ارتقای جایگاه درس تربیت بدنی در مدارس". پژوهشنامه مدیریت ورزشی و رفتار حرکتی، ش ۱۹، ص ۸۰-۶۹.
۹. رضوی، محمدحسین؛ نیازی، سید محمد و برومند دولق، محمدرضا. (۱۳۹۳). "طراحی و تدوین راهبرد توسعه ورزش همگانی شهر مشهد با استفاده از دیدگاه علمی". پژوهش‌های کاربردی در مدیریت ورزشی، ش ۹، ص ۴۹-۶۰.

۱۰. رمضانی نژاد، رحیم؛ همتی نژاد، مهر علی و مالکی، غلامرضا (۱۳۸۲). "بررسی مشکلات مدیریت کلاس‌های تربیت بدنی از دیدگاه معلمان". *فصلنامه المپیک*، ش ۳ و ۴، ص ۵۰-۴۱.
۱۱. سیف پناهی شعبانی، جبار؛ گودرزی، محمود؛ حمیدی، مهرزاد و خطیبی، امین (۱۳۹۰). "طراحی و تدوین راهبرد توسعه ورزش قهرمانی استان کردستان". *نشریه مدیریت ورزشی*، ش ۸، ص ۷۴-۵۷.
۱۲. شعبانی بهار، غلامرضا و پارساجو، علی (۱۳۹۱). "تحلیل راهبردهای درونی و بیرونی اداره کل استان همدان". *نشریه مطالعات مدیریت ورزشی*، ش ۱۳، ص ۲۹۶-۲۸۱.
۱۳. غفرانی، محسن؛ گودرزی، محمود؛ سجادی، سید نصرالله؛ جلالی فراهانی، مجید و مقرنسی، مهدی (۱۳۸۹). "طراحی و تدوین راهبرد توسعه ورزش قهرمانی استان سیستان و بلوچستان". *نشریه مدیریت ورزشی*، ش ۴، ص ۱۹۶-۱۹۰.
۱۴. کشکر، سارا؛ دادرس، محمد و قیصری، راحله (۱۳۹۲). "ازیابی کتاب معلم تربیت بدنی (راهنمای معلم) دوره ابتدایی از دیدگاه معلمان مدارس ابتدایی شهر یزد". *مدیریت ارتباطات در رسانه‌های ورزشی*، ش ۳، ص ۷۰-۶۳.
۱۵. گائینی، عباسعلی و حمایت‌طلب، رسول. (۱۳۸۲). "مقایسه وضعیت آمادگی جسمانی دانشآموزان مقطع ابتدایی مدارس دارای معلم تربیت بدنی با مدارس فاقد معلم تربیت بدنی". *نشریه حرکت*، ش ۱۵، ص ۱۰۰-۸۹.
۱۶. محزم‌زاده، مهرداد و سید عامری، میر حسین (۱۳۹۳). "سندهای راهبردی ۱۴۰۴ توسعه ورزش دانشگاه‌ها با تأکید بر ورزش همگان". *طرح پژوهشی*، دانشگاه ارومیه، ص ۱۰.
۱۷. وزارت آموزش و پرورش (۱۳۹۱). " برنامه درس ملی جمهوری اسلامی ایران ". www.medu.ir
۱۸. وزارت آموزش و پرورش (۱۳۹۳). "گزارش عملکرد معاونت تربیت بدنی و سلامت وزارت آموزش و پرورش ". www.medu.ir
۱۹. همتی نژاد، مهر علی؛ رمضانی نژاد، رحیم و رحیمی، وحید (۱۳۸۴). "نیازمنجی درس تربیت بدنی و ورزش در دوره دبیرستان". *فصلنامه المپیک*، ش ۳، ص ۱۷-۷.
20. Chen, M. (2014). "SWOT analysis and strategies to support college physical education through distance education". *Journal of World Transactions on Engineering and Technology Education*, 4, pp: 761-771.
21. Derri, V., Avgerinos, A., Emmanouilidou, K., Kioumourtzoglou, E. (2012). "What do Greek physical education teachers know about elementary student assessment?". *Journal of Human Sport and Exercise (JHSE)*, 7, pp: 227-239.
22. Dudley, D., Okely, A., Pearson, P. (2011). "A systematic review of the effectiveness of physical education and school sport interventions targeting physical activity movement skills and enjoyment of physical activity". *European Physical Education Review*, 17, pp: 354-370.
23. Mohd, Z., Azam, H., Nur Bahiyah, A., Julia, J. (2015). "Determining teaching effectiveness for physical education teacher". *Journal of Procedia – Social and Behavior Sciences*, 172, pp: 733- 740.
24. Tsangaridou, N. (2012). "Education primary teachers to teach physical education". *European Physical Education Review*, 18, pp: 745-760.